

dokumentumszolgáltatási kérések kari megoszlását vizsgáljuk 1998/1999 és 2001/2002 között, azt tapasztaljuk, hogy a bölcsészkar ráfordítása mérsekeltén nőtt, míg az orvostudományi karé mintegy 30%-kal csökkent. Ez a jelenség párhuzamba vonható azzal a ténnyel, hogy az elektronikus orvostudományi folyóiratok száma igen nagy, míg a bölcsészettudományi területen jóval kevesebb e-folyóirat jelenik meg. (A Glasgow-i Egyetem összes e-folyóirat használatának 37%-át az orvostudományi kar adja, szemben a bölcsészkar 2%-ával.) A többi kar dokumentumszolgáltatási ráfordítása nagyjából stabil maradt; ezzel együtt szembe-tűnő, hogy a dokumentumszolgáltatási kérések összes költsége a négy tanév során a felére, 163 484 fontról 82 204 fontra csökkent.

A fenti adatok csak egy intézmény tapasztalatait mutatják. Az itt vázolt trendek megerősítése – vagy cáfolása – szempontjából nagyon hasznos lenne, ha mások is közzétennék hasonló felmérésekből származó adataikat. Az e-folyóiratok és a dokumentumszolgáltatási kérések területén jelentkező változások további vizsgálata megkönnyíthetné a „bomba üzletekkel” – egy-egy nagy kiadóval kötött, e-folyóiratok százait egy tömbben nyújtó licenc-megállapodásokkal – kapcsolatos döntéseket is.

/KIDD, Tony: Does electronic journal access affect document delivery requests? Some data from Glasgow University Library. = *Interlending & Document Supply*, 31. köt. 4. sz. 2003. p. 264–269./

(Balogh Anna)

Emelkedtek az amerikai közkönyvtárak kölcsönzési és kiadási mutatói

1993 óta folyamatosan emelkedik az amerikai közkönyvtárak kölcsönzése, és vele együtt nőnek a kiadásaik is. A 2000. évet 100%-nak véve 2001-ben a kölcsönzések 104%-on, a kiadások 106%-on, 2002-ben 108, illetve 113 százalékon álltak. A felmérés 300 könyvtárra terjedt ki, melyek közül 254 válaszolt. A felnőttek kölcsönzése 2001-ről 2002-re 3%-kal, a fiataloké 4%-kal nőtt (a kölcsönzésekben 63% és 37% a felnőttek és a fiatalok aránya).

A kiadások a 2000. évi alaphoz viszonyítva 2001-ben 103%-ra, 2002-ben 108%-ra emelkedtek. 2002-ben a személyi kiadások növekedése 7%-os, az állománybeszerzése 3%-os, és az egyéb kiadásoké 3%-os volt. A kiadások 66%-a ment fizetésekre, 15%-a állománygyarapításra, és 19%-a egyéb kiadásokra.

Az egy főre eső kölcsönzések száma 7%-kal nőtt 2002-ben, s az egy főre eső kiadások 22,32 dollár-ról 23,82 dollárra emelkedtek (6%). Az egy kölcsönzésre eső kiadások 5%-kal nőttek (2001: 3,87 \$, 2002: 4,06 \$). Az állománygyarapításra fordított összeg csak 1%-kal nőtt, 3,40 dollárról 3,43 dollárra.

A viszonyítás évének 2000-et választották, s a felmérés ugyanarra a 300-as mintára terjedt ki 2002-ben is. (A mintát a 25 000 vagy több lakost kiszolgáló közkönyvtárakból állították össze.) Megjegyzendő, hogy az 1993–1999-es periódusban csak 112 közkönyvtár vett részt a felmérésben.

A mutatókat úgy számították ki, hogy az egyes könyvtárak által jelentett kölcsönzési és kiadási adatokat elosztották az illető könyvtár 1990-es vonatkozó adataival, s megszorozták 100-zal. Az így kapott egyedi mutatókat emelkedő sorrendbe rakták, és a medián mutatót választották az index-értéknek. Az indexeket aztán visszamenőlegesen kiszámították 1993-ig, a 2000. év értékeit véve 100-nak. A dollár 2000-es értékét megfelelően módosították, osztva a megfelelő év fogyasztói árindexével. (A kölcsönzések 1993-as mutatója 2000-hez viszonyítva 92%, a kiadásoké 68%-os, de a dollár vásárlóértékét tekintve 81%-os.)

/LESAK, Annette J.: Public library circulation and expenditures increase in 2002. = *American Libraries*, 34. köt. 10. sz. 2003. p. 54–55.

(Papp István)